

Konferencija *eArchiving Geopreservation*. Ministarstvo kulture Republike Slovenije, CEF Digital Connecting Europe, DLM Forum i tvrtka Geoarh.

Ljubljana, Slovenija, 6. – 7. svibnja 2019.

U Domus Medica konferencijskom centru (Ljubljana) održana je od 6. do 7. svibnja 2019. dvodnevna konferencija o zaštiti geoprostornih podataka, koja je organizirana od strane Ministarstva kulture Republike Slovenije, CEF Digital Connecting Europe (uključujući konzorcij E-ARK4ALL), DLM Forumu i tvrtke Geoarh. Konferencija je bila vezana uz gradivni blok *eArchiving* (CEF) Europske komisije. Svrha konferencije bila je ukazati na ključne čimbenike koji utječu na rukovanje geoprostornim podatcima, njihovo očuvanje i daljnju uporabu. Osnovni je cilj bilo povezati različite dionike geoprostorne zajednice (stvaratelje podataka, pružatelje različitih rješenja, arhivske i druge akademske zajednice) iz Europe i cijeloga svijeta u razmjeni iskustava i različitih rješenja iz područja dugoročne zaštite geoprostornih podataka.

Radni dio prvoga dana izlaganjem je započela Anne-Sofie Jensen iz Državnoga arhiva u Danskoj radom pod naslovom *The increasing value of Geodata – and why preserving it is important*. U svojem izlaganju obratila je pažnju na sve veću ulogu geodetskih stručnjaka u očuvanju prostornih podataka. Također, istaknula je važnost očuvanja prostornih podataka u svrhu učinkovite javne uprave, te je napomenula kako prostorni podatci u današnje vrijeme nastaju u različitim formatima koje ne poznajemo baš najbolje i za koje je potrebno više vremena za testiranje i vrednovanje. Nakon toga, uslijedilo je izlaganje Sophie Bünemann pod naslovom *CEF at the Geopreservation Conference*, koja je sudionike upoznala s CEF gradivnim blokovima s posebnim osvrtom na gradivni blok *eArchiving*. Istaknula je kako je gradivni blok *eArchiving* omogućio digitalnu transformaciju Danskoga državnoga arhiva jedinstvenim nizom standarda i specifikacija za prijenos, opis i očuvanje digitalnih podataka. Janet Anderson nadovezala se je na prethodno izlaganje Sophie Bünemann te je radom pod naslovom *The CEF eArchiving Building Block* istaknula važnost standardizacije digitalnoga arhiviranja u Europi pomoću gradivnoga bloka *eArchiving*. Navela je kako su E-ARK specifikacije temelj CEF *eArchiving* bloka te je spomenula odbor DILCIS, koji je osnovan u svrhu osiguranja daljnjega održavanja i nadogradnje E-ARK specifikacija.

Nakon kratke pauze Dalibor Radovan iz Geodetskoga instituta u Ljubljani u izlaganju pod naslovom *Spatio-temporal indicators for optimal geodata archiving* upoznao je sudionike s geodetskom znanošću i profesijom, a nakon toga je pojasnio što arhivi i geodezija imaju zajedničko. Upozorio je na važnost očuvanja starih prostornih podataka i objekata te način njihova budućega arhiviranja. O projektu vremenskoga stroja Time Machine govorila je Valérie Gouet-Brunet pod naslovom rada *Time Machine: The big data of the past for the future of*

Europe. Prema njezinim riječima, mreža Time Machine sastoji se od više od 14.000 institucija koje predstavljaju više od 100.000 profesionalaca u rasponu od stručnjaka za znanost i tehnologiju, akademskih istraživača, kulturnih i društvenih znanosti, muzejskih i arhivskih stručnjaka, genealoga i drugih zainteresiranih građana. Sa sjedištem u Beču, Time Machine ima dodatne urede u Luzani, Amsterdamu i Budimpešti. Žiga Zwitter u svojem izlaganju pod naslovom *Linking Archival Records, Geodata and Other Maps in Environmental History Analyses* istaknula je važnost geodetske znanosti u načinu korištenja povijesnih karata i razumijevanju povijesti okoliša.

Izlaganja u poslijepodnevnom dijelu prvoga dana održali su Jakob Ejby iz Državnoga arhiva u Danskoj, Gregor Završnik iz tvrtke Geoarh, Rink W. Kruk iz Geografskoga instituta u Belgiji i Gašper Rutar iz Instituta za zaštitu kulturne baštine Slovenije. Gregor Završnik u svojem je radu pod naslovom *Long term preservation formats for Geodata* prezentirao sudionicima preporučljive formate za pohranu prostornih podataka. Posebnu pažnju obratio je na rasterske i vektorske formate.

U završnom dijelu prvoga dana izlaganja su održali Brett Abrams pod naslovom *Formats for GIS & Design Records at NARA*, Matej Urbančič iz Geodetske uprave Republike Slovenije pod naslovom rada *The overview of EC INSPIRE Directive* i Joan Masó Pau iz Sveučilišta u Barceloni. Joan Masó Pau informirao je sudionike o ISO normi 19165: 2018. Navedena norma definira zahtjeve za dugoročno čuvanje digitalnih geoprostornih podataka. Ti podatci uključuju i metapodatke, informacije o podrijetlu, kontekstu i sve druge sadržaje koji sadrže informacije u svrhu potpunoga razumijevanja i ponovne uporabe arhiviranih prostornih podataka.

Drugoga radnoga dana izlaganje je započeo Tomaž Černe iz IGEA Slovenija pod naslovom *Integrating Opensource GIS solutions into a functional Archival system*. Černe je predstavio sustav za učinkovitu uporabu arhivskih podataka (prostornih i neprostornih) u području upravljanja zatvorenim područjem ugljena (degradirana područja). Prema njegovim riječima, navedeni sustav kompatibilan je sa slovenskom infrastrukturu prostornih podataka i INSPIRE direktivom. Nakon njega uslijedila su dva izlaganja Želimira Župljanina iz tvrtke Multisoft, Hrvatska, i Gregora Završnika iz tvrtke Geoarh, Slovenija. Završnik je u svojem izlaganju upoznao sudionike s projektom E-ARK4ALL, koji je nastavak projekta E-ARK te je istaknuo njegovu važnost u očuvanju geoprostornih podataka.

Nakon kratke pauze izlaganja su pripala Primožu Kogovšku iz slovenske Agencije za okoliš i Boštjanu Pucelju iz Geodetske uprave Republike Slovenije. Kogovšek je unutar svojega rada pod naslovom *EARK Pilot Experiences in archiving Natura 2000* prezentirao implementaciju E-ARK specifikacija unutar Natura direktive, a Pucelj je u radu *Digital Archive of Geospatial Data* upoznao sudionike s digitalnim arhivom geoprostornih podataka Slovenije.

U poslijepodnevnom dijelu drugoga dana izlaganja su održali Sándor Biszak (Arcanum, Mađarska) i András Sipos (Gradski arhiv u Budimpešti, Mađarska). Biszak je upoznao sudionike s povijesnim mrežnim portalom MAPIRE, a Sipos pristup povijesnim geodetskim podacima putem portala Hungaricana i budimpeštanskoga vremenskoga stroja. Nakon toga, izlaganja su održali Michal Hanzalík (PIQL, Slovačka) i Jaka Šimnovec (Realis, Slovenija). Tema izlaganja Hanzalíka bila je *Piql Preservation Services*, a Šimnovec *Archiving of spatial data and Access through the GIS for Local Authorities PISO*.

Izlaganja u završnom dijelu drugoga dana održali su Vlatka Lemić (Sveučilište u Zagrebu, Rektorat) te Hrvoje Stančić (Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet) i Rina Milošević (Sveučilište u Zadru, Odjel za geografiju). Lemić je upoznala sudionike s digitalnom platformom Topoteka, a Stančić i Milošević u svojem izlaganju pod naslovom *Enhancing evidentiary value of land registry records by the use of blockchain* istaknuli su važnost uporabe *blockchain* tehnologije kod očuvanja i povećanja dokazne vrijednosti zemljišnoknjižnih zapisa u Hrvatskoj.

Tema dvodnevne konferencije u Ljubljani bila je vrlo zanimljiva jer je pružila dodatne informacije o načinu dugotrajnoga očuvanja specifičnoga gradiva kao što su to geoprostorni podatci. Ti podatci poznati su i kao geografske informacije. Pri tom je od osobite važnosti koristiti preporučljive formate za dugotrajnu pohranu koji omogućuju pristup takvomu gradivu kroz dulji vremenski rok. CEF gradivni blok eArchiving nudi odgovarajuća rješenja i za tu problematiku.

Kristijan Karajić